

एवंसंप्रदायविधिमुक्तासंप्रदायकर्तुःफलमाह यइदमिति इदं परमंगुह्यं भक्तिहीनो मानपूजायर्थी सन्मद्रक्तेष्वभिधास्यतिसोपिततएवपुण्यान्मयिपरमेश्वरेचिदेकरसेपरां भक्तिं अद्वैतलक्षणां उपासनां कृत्वा तत्रादरं प्राप्यतामनुष्ठाय च मामेवैष्यति मुक्तिं प्राप्स्यतीत्यर्थः असंशयः संशयोत्र नास्ति स्मर्यते हि अजामिलादीनां भक्तिगंधहीनानामपि पुत्रसंकेतितेन नारायणेति नाम्ना स्नेहवशादाद्वयतां तावन्मात्रतुष्टेन भगवता सद्गतिर्दत्ता किमु वक्तव्यं यो वाचा एतावच्छास्त्ररहस्यं प्रतिपादयति तस्य भक्तिलाभादिक्रमेण कृतकृत्यत्वं भविष्यतीति ॥ ६८ ॥ ननु अश्रद्धया कृतं सर्वं व्यर्थं मितित्वयैवोक्तं कथं भक्तस्यापि एतच्छास्त्राभिधा नतो भक्त्यादिलाभः संभवेदित्याशंक्याह नचेति तस्मात् एतच्छास्त्रप्रवर्तकात् अन्यो मनुष्येषु मेममप्रियरुत्तमः न च कश्चिदस्ति इयमेव मम हृती वाचिकी भक्तिस्तां कृत्वा सोपानारोहक्रमेण मेममप्रियतरो भविता भविष्यति अनिच्छयापि संस्पृष्टो दहत्येव हि पावक इति न च भुवि एतस्मादन्यत्परमार्थसाधनमस्तीति भावः अक्षरार्थः स्पष्टः ॥ ६९ ॥ अध्यापकस्य फलमुक्त्वाऽध्येतुः फलमाह अध्येष्यते चेति ज्ञानयज्ञेन निर्विकल्पसमाधिना इष्टः पूजितः सहिधर्ममेघनामा पुष्कलपुण्यवृष्टिकरस्तद्वदेतस्य शास्त्रस्याध्ययनमपीत्यर्थः इति मेमम सर्वेश्वरस्य मतिः तेनात्र स्तुतिमात्रमेतदिति न मंतव्यं किंतु भूतार्थवाद एवाय मिति भावः ॥ ७० ॥ प्रवक्तुरध्येतुश्च फलमुक्त्वा श्रोतुरपि फलमाह श्रद्धावानिति शृणुयादपि अक्षरश्रवणं कुर्यादपि किमु वक्तव्यमादरेणार्थग्रहणं यः कुर्यात्स उक्तं फलं प्राप्नुयादिति स्पष्टार्थः श्लोकः

यइदं परमंगुह्यं मद्रक्तेष्वभिधास्यति ॥ भक्तिं मयि परां कृत्वा मामेवैष्यत्यसंशयः ॥ ६८ ॥ न च तस्मान्मनुष्येषु कश्चिन्मे प्रियरुत्तमः ॥ भवितान च मे तस्मादन्यः प्रियतरो भुवि ॥ ६९ ॥ अध्येष्यते च यइमंधर्म्यं संवादमावयोः ॥ ज्ञानयज्ञेन तेनाहमिष्टः स्यामिति मे मतिः ॥ ७० ॥ श्रद्धावाननसूयश्च शृणुयादपि यो नरः ॥ सोऽपि मुक्तः शुभाँल्लोकान् प्राप्नुयात्पुण्यकर्मणां ॥ ७१ ॥ कच्चिदेतच्छ्रुतं पार्थ त्वयैकाग्रेण चेतसा ॥ कच्चिदज्ञानसंमोहः प्रनष्टस्ते धनं जय ॥ ७२ ॥ अर्जुन उवाच नष्टो मोहः स्मृतिर्लब्धा त्वत्प्रसादान्मया च्युत ॥ स्थितोऽस्मि गतसंदेहः करिष्ये वचनं तव ॥ ७३ ॥

तथा चोक्तं श्रीभागवते वासुदेवकथाप्रश्नः पुरुषांस्त्रीन्पुनाति हि वक्तारं प्रच्छकं श्रोतुं स्तत्पादसलिलं यथेति ॥ ७१ ॥ सर्वतीर्यामी सर्वज्ञोऽपि भगवाँल्लोकशिक्षार्थं शिष्यस्य ज्ञानं जातं न वेति पृच्छति अन्यथा पुनः पुनः स्वयमेत्युपदेशं कृतवता ऋभुणानि दाघ इव मया यं शतकृत्वोऽप्युपदेशेन कृतार्थः कर्तव्य इत्याशयेनाह कच्चिदिति कच्चिदितिकामप्रवेदने हे पार्थ एतत्त्वया एकाग्रेण चेतसा श्रोतव्यं शब्दतोऽर्थतश्च बोद्धव्यमिति मम कामो स्तिततस्त्वां पृच्छामि किमिदं त्वया श्रुतमिति श्रुतवतोऽपि तव अज्ञानकृतः संमोहो विपर्ययः अनात्मन्यात्मधीरूपः स्वधर्मैर्युद्धे चाधर्मधीरूप इति सद्विविधोऽपि नष्टः कच्चित् मच्छ्रमसाफल्यमिच्छुस्त्वामहं पृच्छामीत्यर्थः एवं पृष्टः स्वस्य कृतकृत्यतां ज्ञापयन् अर्जुन उवाच नष्टो मोह इति मोहः पूर्वोक्तो द्विविधोऽपि नष्टः स्मृतिरयमहमस्मि परं ब्रह्मेत्यात्मानुसंधानरूपा आत्मतत्त्वविषया लब्धा यस्यालाभेन सर्वद्वयग्रंथीनां यावान्यश्चास्मि तत्स्वत इत्यत्रोदात्तानां चिज्जडैक्यभ्रमप्रभवानां विमोक्षो भवति तथा च श्रूयते स्मृतिर्लभे सर्वग्रंथीनां विमोक्ष इति त्वत्प्रसादान्मया च्युतस्मृतिर्लब्धेति संबंधः स्थितोऽस्मि त्वच्छासने इति शेषः गतसंदेहो नष्टसंदेह इत्यनेनानात्मन्यात्मधीरूपो मोहो नष्ट इति दर्शितं करिष्ये वचनं तवेत्यनेन स्वधर्मैर्युद्धे चाधर्मधीरूपोऽपि मोहो नष्ट इति दर्शितं ॥ ७३ ॥